

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa Aleksandry W. i Krzysztofa W.
przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ulicy D.[...]
w G.
o uchylenie uchwały,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 września 2010 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie II wyroku
Sądu Apelacyjnego
z dnia 3 marca 2010 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę w tym
zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 3 marca 2010 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów Aleksandry W. i Krzysztofa W. od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości w G. przy ul. D. [...] o uchylenie uchwały nr 9/2008 z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie remontu budynku. Jednocześnie Sąd Apelacyjny w punkcie drugim tego wyroku nie obciążył powodów kosztami postępowania apelacyjnego powołując się na art. 102 k.p.c. i stwierdzając, że z uwagi na sytuację majątkową powodów podaną w oświadczeniu o stanie rodzinnym i majątkowym oraz niewielki nakład pracy pełnomocnika pozwanej w postępowaniu apelacyjnym, zachodzą przewidziane w tym przepisie podstawy do nieobciążania powodów kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję.

W zażaleniu na powyższe rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego strona pozwana zarzuciła naruszenie art. 102 k.p.c. przez nieuwzględnienie rzeczywistej sytuacji majątkowej powodów, w tym faktu, iż żona powoda kupiła w dniu 2 marca 2009 r. lokal mieszkalny przy ul. S.[...], zaś powodowie w dniu 21 września 2009 r. zawarli umowę przedwstępną sprzedaży mieszkania przy ul. D. [...] i otrzymali zadatek w wysokości 35 000 zł, a w dniu 2 marca 2010 r. zbyli ten lokal za kwotę 450 000 zł i powódka w dniu 12 marca 2010 r. kupiła lokal mieszkalny przy ul. S.[...]. Okoliczności te wskazują, zdaniem skarżącej, że sytuacja majątkowa powodów nie uzasadnia zastosowania art. 102 k.p.c. Również argument Sądu Apelacyjnego dotyczący nakładu pracy pełnomocnika pozwanej w postępowaniu apelacyjnym nie jest trafny i nie uzasadnia zastosowania powyższego przepisu.

Strona pozwana wnosiła o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie na jej rzecz od powodów kwoty 5 600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego oraz kwoty 716 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Powodowie w piśmie procesowym złożonym w postępowaniu zażaleniowym wnosili o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 102 k.p.c. przewiduje wyjątek od wyrażonej w art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności strony przegrywającej sprawę za koszty procesu oraz obowiązku ich zwrotu przeciwnikowi wygrywającemu sprawę. Pozwala on w wypadkach szczególnie uzasadnionych na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów albo nie obciążenie jej w ogóle kosztami. Wprawdzie ustalenie i ocena, czy w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” zależy od swobodnej decyzji sądu (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r. I CZ 110/07, nie publ.), jednakże ocena ta nie może być dowolna i musi uwzględniać wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej podjęcie (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r. I CZ 112/09, nie publ.).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny poza ogólnikowym powołaniem się na sytuację majątkową powodów podaną w oświadczeniu o stanie rodzinnym i majątkowym oraz na niewielki nakład pracy pełnomocnika pozwanej w postępowaniu apelacyjnym, nie wskazał w istocie żadnych okoliczności uzasadniających ocenę, że w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”, w rozumieniu art. 102 k.p.c. Nie wskazał, jakie informacje znajdujące się w oświadczeniu powodów o stanie rodzinnym i majątkowym uzasadniają ocenę, że ich sytuacja jest wyjątkowo trudna i uzasadnia nie obciążenie kosztami procesu. Było to tym bardziej konieczne, że powodowie nie zostali zwolnieni od kosztów sądowych, bowiem Sąd, w oparciu o te same informacje zawarte w oświadczeniu, uznał, że są w stanie ponieść opłaty sądowe bez uszczerbku koniecznego utrzymania. Nie wskazanie przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym postanowieniu, które okoliczności i fakty wynikające z powyższego oświadczenia uzasadniają, jego zdaniem, ocenę o wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej i rodzinnej powodów, nie pozwala na poddanie kontroli instancyjnej zastosowania przez ten Sąd art. 102 k.p.c., tym bardziej, że Sąd Apelacyjny nie wskazał także, jaka kwota z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego należy się stronie pozwanej, co ma decydujące znaczenie dla oceny zdolności majątkowej powodów do jej uiszczenia.

Niezależnie od tego trzeba stwierdzić, że w świetle informacji zawartych w zażaleniu, którym powodowie nie zaprzeczyli, oraz w świetle dokumentów dołączonych do zażalenia, w chwili podejmowania decyzji o nie obciążeniu

powodów kosztami postępowania apelacyjnego, Sądowi Apelacyjnemu nie była znana rzeczywista sytuacja majątkowa powodów, a zatem nie dysponował pełnymi, aktualnymi danymi, koniecznymi do podjęcia decyzji o zastosowaniu art. 102 k.p.c. Informacje zawarte w oświadczeniu o stanie rodzinnym i dochodach powodów nie zostały bowiem zweryfikowane ani uaktualnione przez Sąd na ostatniej rozprawie przed wydaniem wyroku i podjęciem decyzji o nieobciążaniu powodów kosztami postępowania apelacyjnego. Także i z tego względu decyzja ta nie poddaje się kontroli instancyjnej.

Należy również podzielić stanowisko skarżącej, że wskazana przez Sąd Apelacyjny, jako okoliczność uzasadniająca zastosowanie art. 102 k.p.c., przesłanka w postaci „niewielkiego nakładu pracy pełnomocnika pozwanej w postępowaniu apelacyjnym”, także nie została uzasadniona, co było niewątpliwie konieczne z uwagi na to, że co do zasady, zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348, ze zm.), niezbędny nakład pracy oraz wkład pracy adwokata sąd bierze pod uwagę przy zasądzaniu opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, a nie przy nieobciążaniu strony kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. Jedynie w sytuacji, gdy żądanie zapłaty kosztów procesu zgłosił przeciwnik, który swoim niesumiennym lub oczywiście niewłaściwym postępowaniem wywołał proces i koszty z nim związane, można uznać żądanie to za sprzeczne z zasadami słuszności i nie obciążać pełnymi kosztami strony przegrywającej sprawę (porównaj postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1981 r. II CZ 98/81, OSNCP 1982/2-3/36).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał zażalenie za uzasadnione i na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. pierwsze oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.